

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Регіональна програма
«Духовність і мораль – основа подружнього життя»**

СХВАЛЕНО
Навчально-методичною радою
НМЦ ПТО у Сумській області
Протокол № 2 від 29.05.2023

Суми -2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Регіональна програма «Християнська етика» може реалізовуватися як курс за вибором, факультатив у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О). Програма «Християнська етика» має допомогти здобувачам освіти у виборі правильних християнських орієнтирів, збагатити світоглядність духовно-моральних принципів, розкрити можливості й передумови для реалізації ними своїх прагнень та інтересів. У програмі виділено тему «Служіння Богу через працю» як однієї складової успішної побудови професійного становлення. Зміст навчальної програми розрахований на 35 години (1 год на тиждень протягом року).

Мета програми: формування у здобувачів освіти компетентностей з питань самовдосконалення й розвитку особистісних якостей, взаємодії в сім'ї, колективі, суспільстві, підготовки до сімейного життя та відповідального ставлення до своєї професійної діяльності.

Вивчення програми спрямоване на виконання таких завдань:

- узагальнення та систематизація, розширення і вдосконалення набутих компетентностей на уроках «Біологія», «Громадянська освіта», «Психологія поведінки та взаємовідносин», «Основи правових знань», «Правознавство»;
- створення умов для самовизначення і саморозвитку особистості, формування ставлення до християнських цінностей як до основи майбутнього, на якому ґрунтується професійна діяльність;
- формування життєвої і соціальної компетентності здобувачів освіти, його екологічної культури;
- оволодіння здобувачами освіти основам сімейної педагогіки щодо ефективного і відповідального батьківства;
- уміння застосовувати набуті результати знань у практичній діяльності.

Характеристика структури програми. Програма ґрунтується на Біблійному світоглядному вченні, в який інтегровано навчальний матеріал таких наук як: етика, педагогіка, біологія, психологія, правознавство. Зміст навчальної програми складають 7 модулів, що включають вивчення та засвоєння духовно-моральних, громадянських, соціальних, національно-культурних, сімейних традицій українського народу.

Особливості організації навчання. Для всебічного розвитку здобувачів освіти, організація освітнього компоненту вчителем повинна бути спрямована на формування у них умінь та навичок у роботі з різними видами інформації, ведення дослідницької діяльності, розвиток критичного мислення. Провідним завданням є залучення здобувачів освіти до групової роботи, розвинути навички вміння працювати в команді, наприклад, коли здобувачі освіти здійснюють дослідження писань Святого письма, створення

спільних проєктів, ментальних карт тощо. Доцільно застосовувати фронтальні та індивідуальні форми роботи. Ефективність засвоєння програмового матеріалу можна збільшити завдяки застосуванню сучасних інформаційних технологій навчання.

Рекомендації щодо роботи з регіональною програмою. Розподіл годин у програмі орієнтовний. Викладач може вносити зміни до розподілу годин, відведених програмою на вивчення окремих тем, змінювати послідовність вивчення питань.

Програма факультативу
35 годин (1 год. на тиждень)*

Тема заняття	Компетентності
ОБРАЗ І ПОДОБА БОЖА/ЛЮДСЬКЕ ЖИТТЯ (5 год.)	
<p>Людина – образ і подоба Бога.</p> <p>Образ Божий – у властивостях і силах душі.</p> <p>Людина є унікальним Божим творінням, маючи як матеріальну (тіло), так і нематеріальну (душа / дух) складові.</p> <p>Мета людського життя та засоби її досягнення.</p> <p>«Не журіться про життя, що ви будете їсти, і ні про тіло, у що ви зодягнетесь. Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу» (Лк. 12, 22-23).</p> <p>«Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі» (Мт. 7, 21).</p> <p>Відповідальне ставлення до життя.</p> <p>«Я прийшов, щоб ви мали життя, і по достаткам щоб мали» (Ів. 10, 10).</p> <p>Притча «про вірного і невірного раба»</p> <p>Вибір цінностей.</p> <p>Відмінність між людськими</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розповідає біблійну історію про створення людини; - розуміє, чому людина повинна спрямовувати сили своєї душі на уподібнення Богу. - усвідомлює своє покликання в житті; - наводить приклади неповторності людини; - розуміє, що Ангели-Хранителі – Божі посланці й опікуни людей; - наводить приклади турботи Творця про світ. - аргументує потребу відповідальності за власне фізичне та моральне здоров'я; - усвідомлює необхідність здорового способу життя, відповідальності за власні думки та вчинки. - розуміє значення поняття «моральні цінності»;

<p>законами та законами Божими. «.. де твій скарб, там буде і твоє серце». (Мт. 6: 19-21)</p> <p>Відповідальність за вчинки. «Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хтось почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду і буду вечеряти з ним, а він зі Мною» (Об. 3,20).</p> <p>«Отже, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний» (Мф. 5, 48).</p> <p>«Безодня безодню призиває» (Пс. 41,8)</p> <p>Написання есе «Відповідальність за мої вчинки»</p> <p>Кардинальна зміна життя.</p> <p>Прозріння. «Я є Дорога, Правда і Життя» (Ів. 14:6).</p> <p>«Будьте або гарячі, або холодні. Бо як будете літепими, Я вас вивергну» (Об. 3:16).</p> <p>Людина у християнстві – це не матеріал для Божої справи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює відмінність між людськими законами та законами Божими; - усвідомлює, що допомагає людям жити в мирі та злагоді. - усвідомлює потребу формувати почуття обов'язку за свої вчинки; - розрізняє добрі та злі вчинки; - розуміє важливість доброго вчинку; - усвідомлює, що таке духовна спільнота; - розуміє, що потрібно для прозріння, якою стає людина після прозріння; - розуміє, що Бог і любов завжди перемагає зло. - розуміє наслідки неправильного вибору.
СЛУЖІННЯ БОГУ ЧЕРЕЗ ПРАЦЮ (6 год.)	
<p>Працелюбність. Винагорода за працю.</p> <p>«Не працюйте тільки про людське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячись Бога!» (Кол. 3, 22).</p> <p>«Наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!» (Бт. 1, 28).</p> <p>Наполегливість у досягненні мети.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє значення праці в житті людини; - усвідомлює значимість працелюбства; - усвідомлює значимість праці в житті людини не задля похвали. - розповідає про значення праці в житті Ісуса Христа; - уміє розрізнити працю фізичну, розумову, духовну. - чітко розуміє необхідні кроки, що

<p>«Просіть, і дасться вам; шукайте і знайдете; стукайте, і відчинять вам» (Мт. 7:7).</p> <p>Притча про несправедливого суддю</p> <p>Шляхи до зрілості і вдосконалення людини.</p> <p>"Тож будьте досконалі, як Отець ваш небесний досконалий" (Мат. 5, 48).</p> <p>"Хай праведний ще творить правду, і святий ще освячується" (Одкр. 22, 11).</p> <p>Професія. Вибір професії – важливий етап у житті.</p> <p>Вибір професії. Ставлення до праці.</p> <p>Вплив батьків на вибір професії.</p> <p>Праця і співпраця.</p> <p>Цінність праці та співпраці. Лінощі та трудоголізм. Праця та відпочинок у житті людини.</p> <p>Моральна цінність здорового способу життя молоді.</p> <p>Відповідальність за власне фізичне і моральне здоров'я. Праця і активний відпочинок, фізична культура.</p> <p>Здоровий спосіб життя. Запобігання схильності до шкідливих звичок.</p>	<p>їх треба зробити задля досягнення бажаного;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що не слід втрачати надії у досягненні доброї мети; - усвідомлює потребу самовдосконалення людини; - усвідомлює необхідність дотримання Божих Законів у житті. <ul style="list-style-type: none"> - розуміє значення вибору професії у житті людини. - усвідомлює важливість відповідального ставлення до роботи; - розрізняє поняття «працьовитість» та «трудоголізм»; - усвідомлює згубний вплив лінощів на життя людини; - усвідомлює необхідність та цінність здорового способу життя; - аргументує потребу відповідальності за власне фізичне здоров'я; - усвідомлює необхідність запобігання шкідливим звичкам.
<p>І БЛАГОСЛОВИВ ЇХ БОГ, І СКАЗАВ ЇМ БОГ: ПЛОДІТЬСЯ І РОЗМНОЖУЙТЕСЯ, І НАПОВНЮЙТЕ ЗЕМЛЮ/ ХРИСТИЯНСЬКЕ ПОКЛИКАННЯ ЧОЛОВІКА І ЖІНКИ. КАТЕГОРІЯ ЛЮБОВІ (5 год.)</p>	
<p>Чоловічість і жіночість.</p> <p>Психофізіологія статі.</p> <p>Покликання бути чоловіком, жінкою. Психофізіологічні особливості чоловіка й жінки.</p> <p>Проблема розуміння суті чоловічості та жіночості в сучасному світі.</p> <p>Формування статевої ідентичності.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє суть покликання бути чоловіком; - розуміє суть покликання бути жінкою; - пояснює психофізіологічні особливості чоловіка та жінки; - усвідомлює проблему розуміння

<p>Відповідальне й шанобливе ставлення до осіб іншої статі.</p> <p>Любов – основа родинного, подружнього, суспільного життя.</p> <p>Поняття любові, прикмети любові.</p> <p>Жертвність Любові.</p> <p>Етапи розвитку любові між хлопцем і дівчиною.</p> <p>Дружба, зацікавленість, захоплення, закоханість, кохання.</p> <p>Особливості юнацьких стосунків.</p> <p>Принципи дружніх взаємин.</p> <p>Жертвність любові.</p> <p>Взаємовідповідальність у стосунках хлопця й дівчини.</p> <p>Етичні основи стосунків хлопців і дівчат. Особливості спілкування.</p> <p>Почуття обов'язку та відповідальності за іншого.</p> <p>Проблеми побачень.</p> <p>Цінність цнотливості.</p> <p>"Тіло – храм Духа Святого".</p> <p>Проблема дошлюбних стосунків.</p> <p>Важливість статевої стриманості.</p> <p>Культура стриманості. Небезпеки сучасного світу. Проблеми, породжені статевою нестриманістю.</p> <p>Виховання цнотливості.</p>	<p>християнської суті чоловічності та жіночності в сучасному світі.</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює поняття «любові»; - на основі біблійних сюжетів називає прикмети любові; - називає види любові (storge philia eros agape) пояснює їхню суть; - розуміє любов, як основу подружнього та суспільного життя. - називає етапи розвитку любові між хлопцем та дівчиною; - усвідомлює особливості юнацьких стосунків; - усвідомлює жертвність любові - знає про етичні основи стосунків хлопців та дівчат; - усвідомлює потребу формувати в собі почуття обов'язку та відповідальності за іншого; - знає про проблеми побачень. - усвідомлює значення тіла людини як Храму Духа Святого; - має повагу до інтимності; - знає про культуру стриманості; - усвідомлює небезпеки сучасного світу (розпуста, культ задоволення, порнографія); - знає, які проблеми породжує нестриманість (статеві збочення, венеричні хвороби, психічні розлади); - розуміє необхідність усунення статевої нестриманості.
<p>СІМ'Я І РОДИНА У ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ВИМІРІ(7 год.)</p>	
<p>Християнський погляд на сім'ю та родину.</p> <p>«Що Бог поєднав, людина хай не розлучає» (Мт 19, 6).</p> <p>"Не добре чоловікові бути самому;</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає основні засади християнського погляду на сім'ю та родину; - усвідомлює та розуміє причини зниження авторитету батьків у

сотворю йому поміч, відповідну для нього" (Бут. 2, 18).

«...нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка має свого чоловіка» (1Кор. 7:2).

Сім'я та її завдання.

Основа християнської сім'ї.
Функції сім'ї.

Християнське подружжя.

Таїнство подружжя. Подружня вірність, святість, єдність, гідність, нерозривність. Права і обов'язки подружжя. Вінчання.

Зрілість як передумова створення подружжя.

Фізична зрілість. Психічна зрілість.
Духовна зрілість.

Родина.

Родина – перша школа суспільного життя. Любов, взаємоповага в родині. Принципи функціонування родини. Культура спілкування в родині.

Батьківство і материнство.
Відповідальне батьківство.

Батьківство й материнство як дар і покликання. Діти – благословення Боже для батьків. Відповідальність батьків за народження та виховання дітей (Еф. 6: 4). Сучасні проблеми

сучасному світі.

- розуміє, що таке сім'я;
- усвідомлює, якою повинна бути ієрархія сім'ї;
- знає, як слід відноситися до батьків та дітей;
- усвідомлює, у чому полягає завдання батьків у сім'ї;
- розуміє християнське подружжя як Божий задум;
- називає засади християнського подружжя, пояснює їх суть;
- усвідомлює відповідальність за родину;
- знає та розуміє права та обов'язки християнського подружжя.
- знає поняття «зрілість», усвідомлює, що зрілість є передумовою створення подружжя;
- називає види зрілості, пояснює їх суть;
- усвідомлює родину як першу школу сімейного життя;
- наводить біблійні приклади праведної родини;
- аргументує дотримання толерантності та субординації в родині;
- називає та пояснює принципи функціонування родини;
- розповідає про культуру спілкування в родині.
- розуміє батьківство та материнство як дар і покликання;
- на основі біблійних сюжетів обґрунтовує потребу відповідальності батьків за народження та виховання дітей;
- знає сучасні проблеми батьківства;

батьківства й материнства.

Демографічна криза.

Батьки і діти. Обов'язки членів християнської сім'ї.

Обов'язок дитини перед батьками.
Обов'язок дітей – виявляти батькам зовнішню почесність, любов і послух.

Цінність батьківського благословення.

Взаємини між братами і сестрами.

Взаємодопомога, вміння ділитися, прислухатися, підтримка, опіка.
Вміння формувати сестринські та братерські стосунки в родині й суспільстві.

Відповідальність за старших членів родини: опіка та повага до старості.

Цінність старості, зрілості та досвіду. Повага, опіка, відповідальність, забезпечення гідної старості, збагачення життєвим досвідом старших членів родини.
Захист людського життя у старості.

Проблеми та загрози сучасної сім'ї.

Занепад духовності та моралі, подружнє невірність, розлучення, аборти, узалежнення, насильство (фізичне, моральне), сирітство, проблема заробітчанства та неповних сімей. Потреба захисту та оздоровлення сучасної сім'ї.
Небезпека негативних впливів масової культури на інститут сім'ї.
Загроза одностатевого співжиття (Рим. 1: 24-27).

Сім'я у релігійних традиціях

- розуміє передумови та негативні наслідки демографічної кризи.

- усвідомлює потребу любові та взаємоповаги між батьками та дітьми;

- пояснює обов'язки членів християнської сім'ї.

Здобувач/здобувачка освіти:

- пояснює принципи взаємин між братами та сестрами;

- пояснює важливість братерських та сестринських відносин

- знає та розуміє Заповідь про пошану до батьків;

- усвідомлює цінність досвіду, зрілості;

- усвідомлює потребу поваги до старших членів родини, опіки над ними, відповідальності за них.

- знає та усвідомлює проблеми та загрози сучасної сім'ї, усвідомлює їх негативні наслідки;

- розуміє й аргументує потребу оздоровлення сучасної сім'ї

- розуміє й аргументує потребу оздоровлення сучасної сім'ї на основі біблійних прикладів;

- обґрунтовує загрозу одностатевого співжиття.

<p>народів світу.</p> <p>Традиції полігамії та моногамії. Інститут сім'ї у східних релігіях (даосизм, конфуціанство, індуїзм, буддизм). Сімейні традиції в іудаїзмі та ісламі.</p> <p>Традиції української християнської родини.</p> <p>Уявлення про добро в українській християнській родинній обрядовості. Підготовка та родинне відзначення найбільших християнських свят. Родинні свята.</p> <p>Християнські родини – приклад для наслідування.</p> <p>«Сім'я XXI століття» (проект).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає поняття «моногамія» та «полігамія»; - називає види сім'ї та пояснює їхню суть; - розповідає про сімейні традиції в різних релігіях світу. - знає та розповідає про українські християнські родинні обряди (заручини, сватання, весілля, Христини та ін.); - усвідомлює потребу дотримання найкращих традицій української християнської родини - знає та розповідає про відомі українські християнські родини; - обґрунтовує їх життя та діяльність як приклад для наслідування. - на основі набутих знань складає власний проект, у якому подає та обґрунтовує власне бачення сім'ї XXI століття
<p>БІБЛІЙНА АНТРОПОЛОГІЯ/ СУТЬ ХРИСТІЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ. ХРИСТІЯНСЬКІ МОРАЛЬНІ ЧЕСНОТИ (4 год.)</p>	
<p>Мораль Старого Заповіту. Декалог. Характерні особливості старозавітної моралі. 10 Заповідей – основа світогляду Старого Заповіту. Структура Декалогу.</p> <p>Моральні чесноти християнина. Класифікація християнських моральних чеснот. Божі чесноти – віра, надія і любов.</p> <p>Милостиня як вияв любові до ближнього.</p> <p>Милостиня як вияв любові до ближнього та Бога. Християнські мотиви та вимоги до милостині.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє суть Божих заповідей; - усвідомлює значення 10 заповідей для людини. - усвідомлює як моральні чесноти характеризують вчинки християнина; - розуміє значення Божих чеснот. - розуміє поняття «милостиня»; - розуміє сенс милостині. - розуміє поняття «Прагматизм. Узалежнення. Насильство. Споживацтво»;

<p>Моральні небезпеки сучасного суспільства. Знецінення християнських цінностей. Секуляризм. Прагматизм. Узалежнення. Насильство. Споживацтво.</p>	<p>- усвідомлює загрози, що чекають на українців через знецінення християнських цінностей.</p>
<p>МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ ЗМІСТ БЛАЖЕНСТВ (3 год.)</p>	
<p>«Блаженні вбогі духом...» (Мт. 5: 3). Матеріальні блага в житті людини. Духовне багатство – у єднанні з Богом. «Вбогість духа» як прагнення до досконалості та єднання з Богом. Усвідомлення залежності від Бога. «Блаженні голодні...» «Блаженні милостиві...» (Мт. 5: 6-7). Прагнення правди – дорога до щастя. Християнська правдомовність. Можливість життя у правді. Християнське розуміння милосердя. Форми милосердя. Невідповідні реакції на слабкості, недоліки інших людей: осуд, зловтіха, жорстокість. Милосердя як можливість стати щасливим. Псевдо милосердя. «Блаженні лагідні...». «Блаженні засмучені...» (Мт. 5: 4-5). Лагідність, смиренність, мир як плід Святого Духа. Вміння реагувати на оточення. «Успадкування землі» – гармонія й повнота життя з Богом. Християнське розуміння плачу та смутку.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє переваги духовного багатства людини над матеріальним; - аргументує переваги духовного багатства прикладами з Біблії. - розуміє значення слова «правда»; - усвідомлює важливість правди в житті людини; - розуміє поняття «милосердя»; - усвідомлює загрозу немилосердного ставлення до оточуючих; - знає та аргументує різницю між поняттями «милосердя» та «псевдо милосердя» - розуміє поняття «лагідність» та «смиренність»; - усвідомлює значення цих чеснот в житті людини.
<p>ХРИСТІЯНСТВО У РЕЛІГІЙНОМУ ПРОСТОРІ СВІТУ(5 год.)</p>	
<p>Моральні основи монотеїстичних релігій світу. Моральні доктрини іудаїзму, ісламу. Основні категорії християнської етики в контексті етичних понять монотеїстичних релігій.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє моральні доктрини монотеїстичних релігій; - знає доктрини світових релігій, пояснює їх значення та суть. - розповідає про категорії

<p>Християнство як світова релігія (етико-релігієзнавчий аспект). Джерела та витoki християнства. Конфесійні різновиди християнства: православ'я, католицизм, протестантизм. Декалог і Нагірна Проповідь – основи морального вчення всіх християн. Неорелігії та атеїзм. Причини появи неорелігій. Класифікація неорелігійних систем: новітні релігійні рухи (мормони, свідки Єгови), східні неорелігії (кришнаїти, трансцендентна медитація, сахаджа-йога), синкретичні неорелігії (церква уніфікації, бахаїзм, масонство), неоязичництво (РУН-віра), сатанізм (теорія Кроулі та Ла Вея). Атеїзм як заперечення існування Бога. Світоглядно-філософські основи атеїзму. Атеїзм як заперечення існування Бога. Світоглядно-філософські основи атеїзму. Вплив християнства на формування моралі українського народу. Християнські основи української духовності та ментальності. Традиції української релігійності. Проект «Місце християнства у сучасному світі. Боже Провидіння.»</p>	<p>християнської етики в монотеїстичних релігіях світу - знає джерела та витoki християнства; - розрізняє конфесійні різновиди християнства - розуміє поняття «неорелігія» та «атеїзм»; - усвідомлює небезпеку даних вчень.</p> <p>- усвідомлює та розуміє значимість впливу християнства на формування моралі українців. - знає про розповсюдження християнства в сучасному світі; - усвідомлює його значимість.</p>
--	---

Календарно-тематичне планування курсу

№ теми	Кількість годин	Зміст освітнього матеріалу	Компетентності здобувачів освіти
5		Тема 1. Образ і подoba Божа	
1	1	Людина – образ і подoba Божа. Образ Божий – у властивостях і силах душі.	Здобувач/здобувачка освіти: - розповідає біблійну історію про створення людини;

		Людина є унікальним Божим творінням, маючи як матеріальну (тіло), так і нематеріальну (душа / дух) складові.	- розуміє, чому людина повинна спрямовувати сили своєї душі на уподібнення Богу.
2	1	Мета людського життя та засоби її досягнення. «Не журіться про життя, що ви будете їсти, і ні про тіло, у що ви зодягнетесь. Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу» (Лк. 12, 22-23). «Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі» (Мт. 7, 21).	Здобувач/здобувачка освіти: – усвідомлює своє покликання в житті; – наводить приклади неповторності людини; – розуміє, що Ангели-Хранителі – Божі посланці й опікуни людей; – наводить приклади турботи Творця про світ.
3	1	Відповідальне ставлення до життя. «Я прийшов, щоб ви мали життя, і по достаткам щоб мали» (Ів. 10, 10). Притча «про вірного і невірного раба»	Здобувач/здобувачка освіти: - аргументує потребу відповідальності за власне фізичне та моральне здоров'я; - усвідомлює необхідність здорового способу життя, відповідальності за власні думки та вчинки.
4	1	Вибір цінностей. Відмінність між людськими законами та законами Божими. «.. де твій скарб, там буде і твоє серце». (Мт. 6: 19-21)	Здобувач/здобувачка освіти: - розуміє значення поняття «моральні цінності»; - усвідомлює відмінність між людськими законами та законами Божими; - усвідомлює, що допомагає людям жити в мирі та злагоді.
5	1	Відповідальність за вчинки. «Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хтось почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду і буду вечеряти з ним, а він зі Мною» (Об. 3,20). «Отже, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний» (Мф. 5, 48). «Безодня безодню призиває» (Пс. 41,8) Кардинальна зміна життя. Прозріння. «Я є Дорога, Правда і Життя» (Ів. 14:6).	Здобувач/здобувачка освіти: - усвідомлює потребу формувати почуття обов'язку за свої вчинки; - розрізняє добрі та злі вчинки; - розуміє важливість доброго вчинку. усвідомлює, що таке духовна спільнота; - розуміє, що потрібно для прозріння, якою стає людина після прозріння - розуміє, що Бог і любов завжди перемагає зло.

		<p>«Будьте або гарячі, або холодні. Бо як будете літеплими, Я вас вивергну» (Об. 3:16).</p> <p>Людина у християнстві – це не матеріал для Божої справи.</p> <p>Написання есе «Відповідальність за мої вчинки»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розуміє наслідки неправильного вибору.
	6	Тема 2. Служіння Богу через працю	
6	1	<p>Працелюбність. Винагорода за працю.</p> <p>«Не працюйте тільки про людське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячись Бога!» (Кол. 3, 22).</p> <p>«Наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!» (Бт. 1, 28).</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє значення праці в житті людини; - усвідомлює значимість працелюбства; - усвідомлює значимість праці в житті людини не задля похвали. - розповідає про значення праці в житті Ісуса Христа; - уміє розрізнити працю фізичну, розумову, духовну.
7	1	<p>Наполегливість у досягненні мети.</p> <p>«Просіть, і дасться вам; шукайте і знайдете; стукайте, і відчинять вам» (Мт. 7:7).</p> <p>Притча про несправедливого суддю</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чітко розуміє необхідні кроки, що їх треба зробити задля досягнення бажаного; - знає, що не слід втрачати надії у досягненні доброї мети.
8	1	<p>Шляхи до зрілості і вдосконалення людини.</p> <p>"Тож будьте досконалі, як Отець ваш небесний досконалий" (Мат. 5, 48).</p> <p>"Хай праведний ще творить правду, і святий ще освячується" (Одкр. 22, 11).</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює потребу самовдосконалення людини; - усвідомлює необхідність дотримання Божих Законів у житті.
9	1	<p>Професія. Вибір професії – важливий етап у житті.</p> <p>Вибір професії. Ставлення до праці. Вплив батьків на вибір професії.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти::</p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміє значення вибору професії у житті людини; – усвідомлює важливість відповідального ставлення до роботи.
10	1	<p>Праця і співпраця.</p> <p>Цінність праці та співпраці. Лінощі та трудоголізм. Праця та відпочинок у житті людини.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє поняття «працьовитість» та «трудоголізм»; - усвідомлює згубний вплив лінощів на життя людини.

11	1	<p>Моральна цінність здорового способу життя молоді. Відповідальність за власне фізичне і моральне здоров'я. Праця і активний відпочинок, фізична культура. Здоровий спосіб життя. Запобігання схильності до шкідливих звичок.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти: – усвідомлює цінність та необхідність здорового способу життя; – аргументує потребу відповідальності за власне фізичне здоров'я; – усвідомлює необхідність запобігання шкідливим звичкам.</p>
	5	<p>Тема 3.1 благословив їх Бог, і сказав їм Бог: плодіться і розмножуйтеся, і наповнюйте землю./Християнське покликання чоловіка і жінки. Категорія любові.</p>	
12	1	<p>Чоловічість і жіночість. Психофізіологія статі. Покликання бути чоловіком, жінкою. Психофізіологічні особливості чоловіка й жінки. Проблема розуміння суті чоловічості та жіночості в сучасному світі. Формування статевої ідентичності. Відповідальне й шанобливе ставлення до осіб іншої статі.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти: - розуміє суть покликання бути чоловіком; - розуміє суть покликання бути жінкою; - пояснює психофізіологічні особливості чоловіка та жінки; - усвідомлює проблему розуміння християнської суті чоловічності та жіночності в сучасному світі.</p>
13	1	<p>Любов – основа родинного, подружнього, суспільного життя. Поняття любові, прикмети любові. Жертвність Любові.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти: – усвідомлює поняття «любові»; – на основі біблійних сюжетів називає прикмети любові; – називає види любові (storge philia eros agape) пояснює їхню суть; – розуміє любов, як основу подружнього та суспільного життя.</p>
14	1	<p>Етапи розвитку любові між хлопцем і дівчиною. Дружба, зацікавленість, захоплення, закоханість, кохання. Особливості юнацьких стосунків. Принципи дружніх взаємин. Жертвність любові.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти: - називає етапи розвитку любові між хлопцем та дівчиною; - усвідомлює особливості юнацьких стосунків; - усвідомлює жертвність любові.</p>
15	1	<p>Взаємовідповідальність у стосунках хлопця й дівчини. Етичні основи стосунків хлопців і дівчат. Особливості спілкування. Почуття обов'язку та відповідальності за іншого. Проблеми побачень.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти: - знає про етичні основи стосунків хлопців та дівчат; - усвідомлює потребу формувати в собі почуття обов'язку та відповідальності за іншого; - знає про проблеми побачень.</p>

16	1	<p>Цінність цнотливості. "Тіло – храм Духа Святого". Проблема дошлюбних стосунків. Важливість статевої стриманості. Культура стриманості. Небезпеки сучасного світу. Проблеми, породжені статевою нестриманістю. Виховання цнотливості.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює значення тіла людини як Храму Духа Святого; - має повагу до інтимності; - знає про культуру стриманості; - усвідомлює небезпеки сучасного світу (розпуста, культ задоволення, порнографія); - знає, які проблеми породжує нестриманість (статеві збочення, венеричні хвороби, психічні розлади); - розуміє необхідність усунення статевої нестриманості.
	7	Розділ III. Сім'я і родина у цивілізаційному вимірі	
17	1	<p>Християнський погляд на сім'ю та родину. «Що Бог поєднав, людина хай не розлучає» (Мт 19, 6). "Не добре чоловікові бути самому; сотворю йому поміч, відповідну для нього" (Бут. 2, 18). «...нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка має свого чоловіка» (1Кор. 7:2). Сім'я та її завдання. Основа християнської сім'ї. Функції сім'ї.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає основні засади християнського погляду на сім'ю та родину; - усвідомлює та розуміє причини зниження авторитету батьків у сучасному світі. – розуміє, що таке сім'я; – усвідомлює, якою повинна бути ієрархія сім'ї; – знає, як слід відноситися до батьків та дітей; усвідомлює, у чому полягає завдання батьків у сім'ї.
18	1	<p>Християнське подружжя. Таїнство подружжя. Подружжя вірність, святість, єдність, гідність, нерозривність. Права і обов'язки подружжя. Вінчання. Зрілість як передумова створення подружжя. Фізична зрілість. Психічна зрілість. Духовна зрілість.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє християнське подружжя як Божий задум; - називає засади християнського подружжя, пояснює їх суть; - усвідомлює відповідальність за родину; – знає та розуміє права та обов'язки християнського подружжя. – знає поняття «зрілість», усвідомлює, що зрілість є передумовою створення подружжя; – називає види зрілості, пояснює їх суть.
19	1	Родина.	Здобувач/здобувачка освіти:

		<p>Родина – перша школа суспільного життя. Любов, взаємоповага в родині. Принципи функціонування родини. Культура спілкування в родині</p> <p>Батьківство і материнство. Відповідальне батьківство.</p> <p>Батьківство й материнство як дар і покликання. Діти – благословення Боже для батьків.</p> <p>Відповідальність батьків за народження та виховання дітей (Еф. 6: 4). Сучасні проблеми батьківства й материнства. Демографічна криза.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює родину як першу школу сімейного життя; - наводить біблійні приклади праведної родини; - аргументує дотримання толерантності та субординації в родині; - називає та пояснює принципи функціонування родини; - розповідає про культуру спілкування в родині. - розуміє батьківство та материнство як дар і покликання; - на основі біблійних сюжетів обґрунтовує потребу відповідальності батьків за народження та виховання дітей; - знає сучасні проблеми батьківства; - розуміє передумови та негативні наслідки демографічної кризи.
20	1	<p>Батьки і діти. Обов'язки членів християнської сім'ї.</p> <p>Обов'язок дитини перед батьками. Обов'язок дітей – виявляти батькам зовнішню почесність, любов і послух. Цінність батьківського благословення.</p> <p>Взаємини між братами і сестрами.</p> <p>Взаємодопомога, вміння ділитися, прислухатися, підтримка, опіка. Вміння формувати сестринські та братерські відносини</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює потребу любові та взаємоповаги між батьками та дітьми; - пояснює обов'язки членів християнської сім'ї. - пояснює принципи взаємин між братами та сестрами; - пояснює важливість братерських та сестринських відносин
21	1	<p>Відповідальність за старших членів родини: опіка та повага до старості.</p> <p>Цінність старості, зрілості та досвіду. Повага, опіка, відповідальність, забезпечення гідної старості, збагачення життєвим досвідом старших членів родини. Захист людського життя у старості. стосунки в родині й суспільстві.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та розуміє Заповідь про пошану до батьків; - усвідомлює цінність досвіду, зрілості; - усвідомлює потребу поваги до старших членів родини, опіки над ними, відповідальності за них.
22	1	<p>Проблеми та загрози сучасної сім'ї.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та усвідомлює проблеми та

		<p>Занепад духовності та моралі, подружня невірність, розлучення, аборти, узалежнення, насильство (фізичне, моральне), сирітство, проблема заробітчання та неповних сімей. Потреба захисту та оздоровлення сучасної сім'ї. Небезпека негативних впливів масової культури на інститут сім'ї. Загроза одностатевого співжиття (Рим. 1: 24-27).</p> <p>Сім'я у релігійних традиціях народів світу.</p> <p>Традиції полігамії та моногамії. Інститут сім'ї у східних релігіях (даосизм, конфуціанство, індуїзм, буддизм). Сімейні традиції в іудаїзмі та ісламі.</p>	<p>загрози сучасної сім'ї, усвідомлює їх негативні наслідки;</p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміє й аргументує потребу оздоровлення сучасної сім'ї; – розуміє й аргументує потребу оздоровлення сучасної сім'ї на основі біблійних прикладів; - обґрунтовує загрозу одностатевого співжиття. - знає поняття «моногамія» та «полігамія»; - називає види сім'ї та пояснює їхню суть; – розповідає про сімейні традиції в різних релігіях світу.
23	1	<p>Традиції української християнської родини.</p> <p>Уявлення про добро в українській християнській родинній обрядовості. Підготовка та родинне відзначення найбільших християнських свят. Родинні свята.</p> <p>Християнські родини – приклад для наслідування.</p> <p>«Сім'я XXI століття» (проект)</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знає та розповідає про українські християнські родинні обряди (заручини, сватання, весілля, Христини та ін.); – усвідомлює потребу дотримання найкращих традицій української християнської родини – знає та розповідає про відомі українські християнські родини; – обґрунтовує їх життя та діяльність як приклад для наслідування. – на основі набутих знань складає власний проект, у якому подає та обґрунтовує власне бачення сім'ї XXI століття
	4	<p>Тема 3. Біблійна Антропология. Суть християнського світогляду.</p> <p>Християнські моральні чесноти</p>	
24	1	<p>Мораль Старого Заповіту. Декалог.</p> <p>Характерні особливості старозавітної моралі. 10 Заповідей – основа світогляду Старого Заповіту. Структура Декалогу.</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє суть Божих заповідей; - усвідомлює значення 10 заповідей для людини.
25	1	<p>Моральні чесноти християнина.</p> <p>Класифікація християнських</p>	<p>Здобувач/здобувачка освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює як моральні чесноти

		моральних чеснот. Божі чесноти – віра, надія і любов.	характеризують вчинки християнина; - розуміє значення Божих чеснот.
26	1	Милостиня як вияв любові до ближнього. Милостиня як вияв любові до ближнього та Бога. Християнські мотиви та вимоги до милостині.	Здобувач/здобувачка освіти: – розуміє поняття «милостиня»; – розуміє сенс милостині.
27	1	Моральні небезпеки сучасного суспільства. Знецінення християнських цінностей. Секуляризм. Прагматизм. Узалежнення. Насильство. Споживацтво.	Здобувач/здобувачка освіти: – розуміє поняття «Прагматизм. Узалежнення. Насильство. Споживацтво»; - усвідомлює загрози, що чекають на українців через знецінення християнських цінностей.
	3	Розділ V. Морально-етичний зміст блаженств	
28	1	«Блаженні вбогі духом...» (Мт. 5: 3). Матеріальні блага в житті людини. Духовне багатство – у єднанні з Богом. «Вбогість духа» як прагнення до досконалості та єднання з Богом. Усвідомлення залежності від Бога.	Здобувач/здобувачка освіти: - розуміє переваги духовного багатства людини над матеріальним; - аргументує переваги духовного багатства прикладами з Біблії.
29	1	«Блаженні голодні...» «Блаженні милостиві...» (Мт. 5: 6-7). Прагнення правди – дорога до щастя. Християнська правдомовність. Можливість життя у правді. Християнське розуміння милосердя. Форми милосердя. Невідповідні реакції на слабкості, недоліки інших людей: осуд, зловтіха, жорстокість. Милосердя як можливість стати щасливим. Псевдо милосердя.	Здобувач/здобувачка освіти: – розуміє значення слова «правда»; - усвідомлює важливість правди в житті людини; – розуміє поняття «милосердя»; – усвідомлює загрозу немилосердного ставлення до оточуючих; – знає та аргументує різницю між поняттями «милосердя» та «псевдо милосердя».
30	1	«Блаженні лагідні...». «Блаженні засмучені...» (Мт. 5: 4-5). Лагідність, смиренність, мир як плід Святого Духа. Вміння реагувати на оточення. «Успадкування землі» – гармонія й повнота життя з Богом. Християнське розуміння плачу та смутку.	Здобувач/здобувачка освіти: - розуміє поняття «лагідність» та «смиренність»; - усвідомлює значення цих чеснот в житті людини;

5		Розділ VI. Християнство у релігійному просторі світу	
31	1	Моральні основи монотеїстичних релігій світу. Моральні доктрини іудаїзму, ісламу. Основні категорії християнської етики в контексті етичних понять монотеїстичних релігій.	Здобувач/здобувачка освіти: – розуміє моральні доктрини монотеїстичних релігій; – знає доктрини світових релігій, пояснює їх значення та суть – розповідає про категорії християнської етики в монотеїстичних релігіях світу
32	1	Християнство як світова релігія (етико-релігієзнавчий аспект). Джерела та витоки християнства. Конфесійні різновиди християнства: православ'я, католицизм, протестантизм. Декалог і Нагірна Проповідь – основи морального вчення всіх християн.	Здобувач/здобувачка освіти: - знає джерела та витоки християнства; - розрізняє конфесійні різновиди християнства.
33	1	Неорелігії та атеїзм. Причини появи неорелігій. Класифікація неорелігійних систем: новітні релігійні рухи (мормони, свідки Єгови), східні неорелігії (кришнаїти, трансцендентна медитація, сахаджа-йога), синкретичні неорелігії (церква уніфікації, бахаїзм, масонство), неоязичництво (РУН-віра), сатанізм (теорія Кроулі та Ла Вея). Атеїзм як заперечення існування Бога. Світоглядно-філософські основи атеїзму. Атеїзм як заперечення існування Бога. Світоглядно-філософські основи атеїзму.	Здобувач/здобувачка освіти: - розуміє поняття «неорелігія» та «атеїзм»; - усвідомлює небезпеку даних вчень.
34	1	Вплив християнства на формування моралі українського народу. Християнські основи української духовності та ментальності. Традиції української релігійності.	Здобувач/здобувачка освіти: - усвідомлює та розуміє значимість впливу християнства на формування моралі українців.
35	1	Проект «Місце християнства у сучасному світі. Боже Провидіння.»	Здобувач/здобувачка освіти: – знає про розповсюдження християнства в сучасному світі; – усвідомлює його значимість.
Усього		35	

Список використаної літератури

1. Бех І.Д. Особливості на шляху до духовних цінностей : монографія /І.Д.Бех. – Київ – Чернівці: Букрек, 2018. – С.75.
2. Буковинський А.Й. Навчально-методичний посібник для фахівців, які впроваджують програми підготовки до подружнього життя / А.Й.Буковинський, Ф.В. Фомін – К.:Україна, 2013.
3. Sydanych I. L. Scientific grounds of management of the spiritual-moral education of Ukraine : monograph / I. L. Sydanych ; NAPS of Ukraine, university of educational management. — K. UEM, 2016. — 244 p.
4. Сіданіч І.Л. Духовно-моральна компетентність педагога як передумова забезпечення духовно-моральної спрямованості викладання навчальних предметів у закладах освіти // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. - № 9(73) – С. 118 – 130.
5. Сіданіч І.Л. Духовність виховання в сучасній українській школі // Горизонт духовності виховання: колективна монографія / The Horizon of Spirituality of Education: collective monograph. Уклали й підготували Йонас Кевішас та Олена М. Отич. Вільнюс Zuvedra, 2019. (584 с.) – С.479 – 493.
6. 1. Сіданіч І.Л. Моральні та життєві дороговкази для людини. Християнська етика в українській культурі : навч. посіб. для учнів 8-го класу / Ірина Сіданіч, Галина Красікова, Наталія Красікова. – Коломия : ВПТ «Вік», 2019. – 218 с.
7. Олійник О.В. Школа подружнього життя: метод.посібник для вчителів 9-11 класів / О.В.Олійник // Наук. редактор Сіданіч І.Л. – Дніпро, 2018. – 92 с.
8. Болгар В., Романенко О. Моя пісня – моя Україна: навч.-метод. посібник / В. Болгар, О. Романенко // Наук.редактор Сіданіч І.Л. – Київ, 2019. – 56 с.
9. Сіданіч І. Колегія департаменту освіти і науки КОДА // Слово вчителю, №4, 2018. – С.43.